

Capreolus

TIJDSCHRIFT VOOR REEWILDBEHEER

18^e jaargang, nr. 69
lente 2011

Vijf mannen en
een passie voor
jagen

Jaarrond verspreid
voedsel en
beschutting

Aanrijdingen
in Utrecht

Colofon

Opggericht op 21 april 1951

Capreolus, Tijdschrift voor Reewildbeheer
van de Vereniging Het Reewild.
ISSN: 0929-1091
Verschijnt 4 x per jaar.

Redactie:
D.J. Buijtendorp - Eindredacteur
G.J. Spek - Redactielid
C.F. Schoon - Redactielid
R. Borst - Redactielid

Redactie ondersteuning:
Mw. J.A.M. Hendriks-Hueber - Fotomateriaal
J.M. Smit - Correspondent buitenlandse tijdschriften

Bestuur:

M. Greep	voorzitter (2008)
Mw. D. Rodrigo-Derksen	secretaris (2008)
H. Hoek	penningmeester (2008)
R. Peltzer	lid DB (2010)
G. Wouters	lid (2010)
W. Jolles	lid (2009)
J. Hijink	lid (2010)
H. Kemperman	lid (2009)
H. van der Meer	lid (2008)
P. Schulpen	lid (2008)
J.M. Seroo	lid (1985)
G.A. Schiller	lid (2002)
M. Gademan	lid (2009)

Adviseurs:
Mr P. van Schooten - Juridische zaken
Prof. Dr. J.L. van Haften - Bioloog
G.J. Spek - Technisch adviseur

Secretariaat: Mw. D. Rodrigo-Derksen
Stoutenburglaan 8-B, 3836 PB Stoutenburg Noord
Tel.: 0342-45 02 06 E-mail: secretariaatvhr@hetnet.nl

Ledenadministratie en Penningmeester VHR: H. Hoek
Poortersdreef 10, 3824 DN Amersfoort. Tel.: 033-480 69 92
E-mail: penningmeester@reewild.nl

Website en Kenniscentrum: H. van der Wal, redactie
www.reewild.nl www.kenniscentrum-reeen.nl

Webshop: www.reewild.nl
E-mail: penningmeester@reewild.nl

Slijpplaatjes: G.J.M. Koenderink
Lhee 96, 7991 PK Dwingeloo. Tel.: 0521-59 73 56

Coördinator keurmeesters: J. Schoonderbeek
Meidoornstraat 16, 7497 MG Bentelo. Tel.: 0547-29 22 28

Vormgeving: Lenoirschuring, Amstelveen

Druk: Lenoirschuring, Amstelveen

Lithografie: Lenoirschuring, Amstelveen

Contributie: € 30,- per jaar

Bankrelatie: ABN - AMRO Bank
Rekeningnummer 49.70.37.440
t.n.v. Vereniging "Het Reewild" te Amersfoort.

'Capreolus' is het onafhankelijke orgaan van de Vereniging Het Reewild. De weergegeven meningen komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van het bestuur. De redactie behoudt zich het recht voor, elke reactie te korten of te redigeren.

Copy voor 'Capreolus' nr. 70: 24 mei 2011
zenden aan redactie van Capreolus:
Rijksstraatweg 46, 3631 AD Nieuwersluis
E-mail: djb.groen-grijs@planet.nl

Foto voorpagina: Roland Peltzer
Overname van artikelen is toegestaan
mits de bron wordt vermeld.

VERENIGING HET REEWILD

De Vereniging Het Reewild bestaat dit jaar 60 jaar. Om dat te vieren presenteren wij op 14 mei a.s. tijdens onze Algemene Ledenvergadering een jubileum boek met de titel 'Reeën. Toekomst in Nederland'. Een prachtig boekwerk, rijk voorzien van illustraties, met een overzicht van gebeurtenissen over de afgelopen 60 jaar.

Wat is er allemaal veranderd.....of toch weer niet! Maar ook en vooral een blik naar de toekomst. Op welke manier zijn wij Nederlanders in staat in die toekomst samen te leven met zoveel reeën in ons dicht bevolkte land. Samenleven zonder dat we last hebben van elkaar en daardoor problemen ontstaan. Een goede toekomst voor de reeën, dat is de uitdaging die de Vereniging Het Reewild de komende jaren wil aangaan.

Het eerste exemplaar van het boek zal 's middags worden aangeboden aan mevrouw J. Snijder-Hazelhoff, lid van de Tweede Kamer voor de VVD. Voor die tijd zullen een aantal leden een presentatie geven van de verschillende hoofdstukken van het boek. Door op deze manier de problemen inzichtelijk te maken, willen wij aan alle betrokken partijen zoals de politiek, maatschappij, beleidsmakers, beheerders, etc. kenbaar maken dat de huidige manier van samenleven met reeën, waarbij jaarlijks meer dan 9.000 reeën worden doodgereden, niet de beste manier is.

Wilt u dit alles zelf meemaken, dan bent u voor die dag van harte uitgenodigd. Wel graag opgeven bij welke dagdelen u aanwezig wilt zijn. Hoe dat kan vindt u bij de agenda van de AVL verderop in deze Capreolus.

Ik hoop velen van u te kunnen begroeten.

Marien Greep

Voorzitter Vereniging Het Reewild

Inhoud

Vereniging Het Reewild viert 60-jarig bestaan	4
Vijf mannen, hun netwerk en de passie voor jagen	6
Loonbedrijf maait vijf reekalveren dood	9
Algemene Landelijke Vergadering 2011	10
Jaarrond verspreid voedsel en beschutting	12
Aanrijdingen in Utrecht	16
Het verminderen van aanrijdingen met reeën	19
Het is net een ballerina	22

60-jarig bestaan met haar leden

VERENIGING 'HET REEWILD' viert

Zoals u vast is opgevallen zit er bij deze Capreolus voor al onze leden een goudkleurige reversspeld. Hiermee wil het bestuur haar leden danken voor hun steun in de afgelopen 60 jaar. Zonder leden kan de Vereniging uiteraard niet bestaan, zonder Vereniging 'Het Reewild' was het waarschijnlijk ook niet zo goed gegaan met de reeën in Nederland zoals dat nu het geval is.

Het bestuur wil dan ook graag van de gelegenheid gebruik maken u op enkele andere (lustrum) activiteiten te attenderen en enkele zakelijke mededelingen doen.

HET LUSTRUMBOEK

U heeft er al over kunnen lezen in de vorige Capreolus. U heeft zich kunnen voorinschrijven voor het boek met een speciale ledenprijs, middels de antwoordkaart of het strookje dat u bij de contributiebrief ontving. Er zijn al ruim 600 bestellingen ontvangen en er komen er nog elke dag bij. Begin mei, dus 2 weken voor de jaarvergadering waar het boek gepresenteerd zal worden, ontvangen de voorinschrijvers de factuur. Als u voor 15 mei betaalt, krijgt u als een van de eersten, kort na de ALV het boek thuis gestuurd. Mocht u twijfelen of u al besteld heeft, wacht u dan deze factuur af, stuur het kaartje niet nogmaals in, dat kost de vereniging onnodig veel portie en administratiekosten. Er zullen voldoende boeken gedrukt worden, om alle leden van een exemplaar te kunnen voorzien.

CURSUS

De cursus 'Reeënbeheer van de Vereniging Het Reewild' is in 2009 vernieuwd. Met de mogelijkheid om examen te doen en recentelijk hebben we de cursus uitgebreid met een praktijkavond op de schietbaan. Meldt u zich aan voor deze cursus en neemt u gerust contact met ons op, www.reewild.nl. Al meer dan 500 enthousiaste cursisten gingen u voor.

ADVERTEERDERS

Naast de contributiegelden, heeft de vereniging uiteraard nog andere inkomsten. Niet onbelangrijk zijn onze sponsoren en adverteerders in deze. De firma Pon heeft na 8 jaar besloten te stoppen met het adverteren op de achterzijde van Capreolus. Dat vinden wij heel erg jammer. Het missen van deze financiële bijdrage doet de vereniging pijn. Weet u een andere aanbieder te interesseren? Laat het ons weten. Uiteraard kunt ook u adverteren in Capreolus en uw bedrijf onder de aandacht brengen van maar liefst 3500 leden. Capreolus wordt niet alleen gelezen door onze leden, het is bij uitstek een blad dat bewaard en gedeeld wordt. Wilt u uw bedrijf presenteren aan onze leden of wellicht een lid begroeten als hotelgast, uw diensten of uw rentmeestersactiviteiten onder de aandacht brengen de Capreolus is daarvoor een prima medium. Er zijn veel ondernemers onder onze leden, niet alleen in de groene sector, maar ook op vele andere terreinen, steun de vereniging en presenteer uzelf. Dat kan al vanaf een bescheiden bedrag en het biedt u de kans bekend te worden als begunstiger van het reewild in Nederland. Neemt u gerust eens contact op met de penning-

Foto: R. Peltzer

meester of onze hoofdredacteur, zij informeren u graag over de mogelijkheden.

CONTRIBUTIE-INNING

Voor het derde jaar wordt de contributie-inning verzorgd door de Kwaliteitsadviseur. Hierdoor is het weer mogelijk de administratie in onze centrale administratie bij te houden en kunnen mutaties veel sneller verwerkt worden. Gevolg is wel dat 'wanbetalers' sneller aangemaand en eventueel afgevoerd zullen worden. Het is dus van groot belang dat u wijzigingen in uw gegevens doorgeeft via de penningmeester (penningmeester@reewild.nl) of onze website (www.reewild.nl). De regio's worden periodiek voorzien van actuele ledeninformatie.

TOT SLOT

Naast de contributiebetalers en adverteerders, is de Vereniging natuurlijk vooral ook haar bestuursleden dankbaar, die zich al 60 jaar vrijwillig inzetten voor het belang van het reewild. Zeker, de Vereniging Het Reewild heeft een professionele uitstraling en dat willen we ook. Maar intrinsiek zijn we een organisatie die bestaat uit belangeloze inzet van vrijwilligers. Wilt u meer doen dan alleen uw contributie betalen voor de Vereniging, meldt u dan aan als vrijwilliger bij uw regio. Via de website, www.reewild.nl kan dat. In de regio's, in de reewild commissies, maar ook bij allerlei andere activiteiten kunnen wij altijd vrijwilligers gebruiken.

STERKER NOG, WE HEBBEN JE NODIG!

Kennelijk gaat het niet altijd goed in de WBE. Het gaat om het beheer van reeën, niet om de mening van mensen.
Redactie

Swarovski Optik uit Oostenrijk breidt haar verrekijker programma verder uit

Het succes van de EL-serie is algemeen bekend. Jagers, vogelaars en mensen die graag naar wilde dieren kijken hebben zo'n pracht kijker aangeschaft. De eerste serie heeft twee jaar geleden een upgrade gekregen die de kijker nog weer beter maakte.

En we dachten al het summum in handen te hebben. Nu is Swarovski uitgekomen met twee nieuwe modellen. Een 10 maal en 12 maal vergrotende EL verrekijker met een objectiefdiameter van 50 mm. De 'oude' modellen hadden een doorsnede van 42 mm. Het zal duidelijk zijn dat met deze toename de lichtsterkte enorm is toegenomen. De voordelen tijdens de jacht in de schemer spreken voor zich. Beide modellen zijn van af april in de vakhandel verkrijgbaar. Een erg handig ding brengt Swarovski uit om de oculairen van de EL verrekijker serie te beschermen. Gebruik niet meer de hard plastic doppen die bij stoten tegen het hout van de hoogzit een boel lawaai produceren, maar de **Bino Guard EL**. Een waterdicht flapje, zacht van stof en het maakt geen lawaai meer. Met één beweging valt hij zo voor de oculairen weg en kan je je concentreren op het mooie ree dat voor je staat.

Wildfotografie

Andy van Ommeren

- Edelwild
- Zwartwild
- Damwild
- Reewild
- Kleinwild
- Moeflons

Expositie:

Natuurcentrum Veluwe

Groot Ginkelseweg 2, 6718 SL Ede

Businesspark Stein 301, 6181 MC Stein-Elsloo

Tel. 046 - 436 05 34

www.andyvanommeren.nl

Er waren eens vijf jongens, mannen al, die jaagden. Dat was overeenkomst één. Een paar kenden elkaar van de jachthonden trainingen. Ja, zonder honden is jagen ook niks. Ze hadden wat met dezelfde regio en een etablissement aldaar.

De één was burgemeester van Gorsel, de andere gyneacoloog in Meppel en een derde zat in de koek, heel goede koek overigens, uit Deventer.

Ze hadden goede contacten en een uitstekend netwerk. Zo kenden ze het hoofd van de afdeling Jacht van het Ministerie van Landbouw, de heer Schuitemaker. Ze kenden mensen uit of zaten zelf in het gilde van De Hoge Veluwe. Het draaide om de jacht. Veel moest wijken voor de jacht. Zij hadden er ook verstand van. Kennis gekregen door zelfstudie en door het te doen. Aan jachtopleiding ontbrak het in die tijd. De cursus van de vereniging bestond immers toen nog niet.

Foto: R. Peltzer

Vijf mannen, hun netwerk en de passie voor Jagen

Een herenclubje, dat was het. Alles ging in stijl. Ze waren goed gebekt en hoog opgeleid. Ondernemerschap en bestuurlijke ervaring was ze op het lijf geschreven. Ze jaagden, hielden van honden en dronken een beste borrel. Hun 'sociëteit' was Hotel Bakker in Vorden (toen heette Hotel Bakker nog 'Het wapen van Gelderland') De 'ouwe' Bakker was ook een groot jager.

De heren Jan Coldewey, Ad ten Cate, Juul Thate, Jan Scholten, Taets van Amerongen en Gerrit Jan van Heek vonden dat je een ree moest jagen voor een doel. Benutting was een doel, zo was het toen. Voor de pot noemen we dat. Maar zij stelden als eerste doelen voor het ree zelf. De instandhouding van de soort en de kwaliteitsverbetering. Zij kwamen met een zorgplicht.

Kwaliteit laat zich niet even snel beoordelen. Toentertijd was het enige beoordelingsmiddel daartoe het gewei van de reebok. De grote onderzoeker Von Raesfeld uit Duitsland schreef dat ook in zijn boeken. Nu zijn we 60 jaar verder en voortschrijdend inzicht heeft ons gebracht naar de modellen en methoden van nu.

Net zoals ze dat in Duitsland deden zou een trofeeënshow een uitstekend iets zijn om te werken aan de kwaliteit van het ree. Aldus werd bij Hotel Bakker een trofeeënshow georganiseerd. Het was 6 mei 1950. Geen internet, geen email, nul mobiele telefoon. Ze schreven hun verhaal op een vel papier met daarin hun idee om een vereniging op te richten die voor de belangen van het ree zich sterk zal maken. Ze deden daar een intekenlijst bij. En aan het einde van de dag. In de jachtkamer van Bakker telden zij het aantal belangstellenden voor hun goede idee. Wel 30 man. Meer dan genoeg vonden zij om de vereniging op te richten. Dat werd gevierd en bij het verlaten van het pand had Van Heek de rekening al voldaan. Zo had hij Bakker laten weten, dat dit zijn eerste bijdrage was aan de oprichting van een mooie vereniging.

In het netwerk zat wel ergens een notaris. Statuten werden gemaakt en de vereniging was een feit (1951).

Nu denk je. Hoe weet jij dat nu allemaal? Verzin je dit? Nee, absoluut niet. Maar ik heb het ook niet van mezelf. Jan Coldewey heeft eens een mooie brief geschreven toen de jaarlijkse wisseltrofee voor verdienste van de vereniging (de Van Beuningen Trofee) uitgereikt werd aan Hotel Bakker. Coldewey was een van de oprichters, die weet het dus. Hij was de eerste secretaris/penningmeester. Helaas zijn ze allemaal overleden. Maar er was er nog eentje bij. Die leeft nog en geniet daar ook van, met volle teugen. Toen een klein ventje. Nu groot jager. Altijd was de kleine mee met zijn stiefvader, die dokter uit Meppel. Hup achterin de auto tussen de honden en bij Bakker met kleurpotloden en een boek, een stevige hap en een kop thee aan een tafel gezet. Nieuwsgierig als hij was, volgde hij wat er gebeurde. Niet alles

werd gesnapt maar dat het om het beheer, de jacht, van reeën ging begreep de kleine Roeli Roelsema wel.

Het was altijd gezellig, er viel geen onvertogen woord, spannend was het ook. Jagen was spannend, dus alles wat stiefpa en zijn kornuiten verzonnen was spannend. Van Meppel naar Vorden was toen een hele reis, ook spannend. "Die herinnering aan die passie van die mannen, dat is mooi. Zij deden het ergens voor. Ze wisten er ook goed van te genieten". Dat moet ook. Wij doen het nu nog. Laten we doorgaan met de vereniging, sterker maken, een maatschappelijke positie bewerkstelligen en vooral blijven zorgen voor die mooie dieren, de reeën. Ze zijn het waard, onze natuur is het waard. Hoe meer reeën met genoeg voedsel hoe beter het gaat met onze biodiversiteit. De herenclub is er mee gestart, wij zetten het door en de generatie die na ons komt maakt het af. Met passie en gevoel voor de jacht, alleen dan zal het lukken.

Leuk om te weten is dat de oprichters van de Vereniging Het Reewild een bepalende rol hebben gespeeld voor de basis van het reeënbeheer in Nederland. Zo waren de heren Coldewey en Thate nauw betrokken bij de initiatieven voor de jachtwet van 1954. Schuitemaker, hun jachtvriend en hoge ambtenaar op het Ministerie van Landbouw heeft hen gevraagd te helpen. Hoe organiseren we het beheer van reeën? Jullie zijn begonnen met de trofeeënshows en kwaliteitsbeoordeling van geweien. Schrijf nu eens op hoe het moet. En dat gebeurde. Zo hebben zij de drijfjacht op het ree gestopt. Voor 1954 was het volstrekt normaal een ree te schieten met hagel op de drijfjachten in het najaar. De afschotvergunningen deden hun intrede op advies van het VHR bestuur. Ook het loodjessysteem ter voorkoming van stroperij. Jachtveldgrootte, tellingen, reewildstand bepaling, het verbod van hagel voor het doden van reeën, invoer van het kogelschot en het minimum kaliber daarvoor. Het kwam allemaal uit de koker van de Vereniging. Zo zie je maar hoe bepalend de Vereniging is geweest. Echt, het is iets om waanzinnig trots op te zijn.

Eelerwoude werkt met passie

aan een mooier
en groener Nederland

Flora en fauna in het vizier

Onze specialisten ecologie, ruimtelijke ontwikkeling en civieltechniek, landschapontwerpers en rentmeesters werken gedreven aan versterking van natuur en landschap. Samen met u komen we tot praktische, creatieve en effectieve oplossingen. We maken integrale plannen voor ontsnippering, verichten onderzoek naar doelsoorten en nut & noodzaak van voorzieningen, en maken inrichtingsplannen voor ecopassages en faunatunnels.

We zijn goed thuis in natuurwetgeving. We voeren vele natuurtoetsen en habitattoetsen uit. Inventariseren daarvoor beschermde flora en fauna, maken ecologische effectenbeoordelingen en geven adviezen voor mitigerende maatregelen. Ook verzorgen en begeleiden we aanvragen voor ontheffingen of vergunningen. We stellen beheerplannen voor Natura2000-gebieden op. Ook actualiseren we faunabeheerplannen.

Op het gebied van ontwikkelingen werken we aan landschappelijke en ecologische inpassing van infrastructuur en beheer- en inrichtingsplannen voor bos, natuur, water en stedelijk groen. Ook verzorgen we subsidieaanvragen, bestekken, directievoering en toezicht op de uitvoering.

Neem contact met ons op voor een vrijblijvend gesprek.

kleurt het landelijk gebied

www.eelerwoude.nl

Het gebeurt veel te vaak!

In de regionale pers en op de site van onze zustervereniging Het Edelhert lezen wij de volgende berichten:

ZUTPHEN – Tegen een maaibedrijf uit Uddel is maandag een boete van 750 euro geëist. Tijdens maaierwerkzaamheden in de Kroondomeinen zouden meerdere reetjes zijn gedood. "Ik ben het er totaal niet mee eens", reageerde de eigenaar van het maaibedrijf gisteren bij de economische politierechter. De man beweerde dat de liggende reekalfjes niet te zien waren in het hoge gras en dat meerdere mensen tegen hem hadden gezegd: hier kun je gewoon niks aan doen.

Het bedrijf uit Uddel wordt jaarlijks ingehuurd om gras te maaien in de Kroondomeinen in de omgeving van Apeldoorn en Uddel. Medio juni vorig jaar vond een getuige enkele dode en zwaargewonde reetjes. Die waren tijdens de maaierwerkzaamheden overreden door de machine. Omdat justitie van mening is dat het bedrijf de reetjes had moeten zien en veel voorzichtiger had moeten zijn, werd de firma gedagvaard wegens overtreding van de flora- en faunawet. De eis was een boete van 750 euro. In totaal zou het gaan om vijf overreden reekalfjes. De eigenaar van het bedrijf en zijn twee zonen meldden op zitting het hier totaal niet mee eens te zijn. "We doen dit al jaren, we doen het heel netjes en hebben nooit eerder problemen gehad", aldus de eigenaren. Ze vermoedden dat de getuige ze zwart wilde maken.

"Iedereen, zoals jachtopzieners en boswachters, zegt; hier kun je niks aan doen. We wonen nou eenmaal op de Veluwe", verklaarde de eigenaar op zitting. Hij vertelde dat zijn machines nu wildverrijvers hebben en hij er over denkt om infrarood te gebruiken om de hertjes in de toekomst te kunnen zien, voordat er wordt gemaaid. De rechter doet over twee weken uitspraak.

Reactie van de Vereniging

Wij verwachten dat de rechtbank er niet omheen kan dat hier onzorgvuldig gehandeld is. Er zijn namelijk ruim voldoende maatregelen te treffen om maaislactoffers onder reekalveren te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken afhankelijk van de lokale situatie. Inderdaad is gebleken dat de rechtbank er niet omheen kon. De mannen zijn veroordeeld. Helaas alleen tot een voorwaardelijke geldboete van €500,-. Natuurlijk gaat er een heel juridisch steekspel aan een veroordeling vooraf. Er was geen opzet in het spel. Een

maaier weet welke risico's hij loopt, vooral in de periode dat hij opdracht krijgt om te maaien. Een beetje eigen verantwoordelijkheid mag je toch wel vragen van een bedrijf dat in het groen werkt en dus dagelijks ook met de Flora- en faunawet te maken heeft.

De voorwaardelijke boeten zien wij misschien niet zo als straf, maar dat is het wel natuurlijk. De straf die hij uiteindelijk heeft gekregen van de opdrachtgever het Kroondomein is vele malen groter. En dat is er een die pijn doet. Het bewuste bedrijf zal niet meer door het Kroondomein wor-

den ingehuurd. Verder heeft het Kroondomein een aantal maatregelen genomen om maaileed in de toekomst verder te voorkomen.

Zo worden:

- De contracten met loonbedrijven voor werkzaamheden in de natuur aangescherpt
- Het eisen patroon wordt vergroot en de controle daarop door jachtopzichters zal worden vergroot
- 24 uur van te voren dienen de maaierwerkzaamheden te worden aangekondigd
- Afspraken worden gemaakt over de wijze van maaien. Er wordt een protocol opgesteld dat van te worden dient te worden ondertekend door het loonbedrijf
- Na het maaien is het loonbedrijf verplicht het terrein te controleren
- Mocht het zo zijn dat door de nieuwe protocollen en eisen ten aanzien van maaien de kosten zullen stijgen dan neemt het Kroondomein dat voor lief

Een goede zaak dat het kroondomein deze zaak zo serieus heeft aangepakt. Iedereen moet dat doen. Elke terreinbeherende organisatie, particulier en boer. Eigenlijk te gek voor woorden dat daar protocollen, richtlijnen en handhaving voor nodig zijn om het af te dwingen. Gezond verstand en een menselijk gevoel voor de dieren zou al genoeg moeten zijn. Iedereen is bereid te helpen om het doodmaaien van reekalveren te voorkomen en daarbij gaat de techniek van signalerings- en waarschuwingssystemen tijdens het maaien tegenwoordig zover dat slachtoffers nauwelijks meer hoeven voor te komen.

DE NIEUWE MEOSTAR: VOOR AL UW SUCCESVOLLE JACHTEN!

MEOSTAR R1 3-12x56 RD

3V 2354 of 2032 batterij

mat-zwart geanodiseerd aluminium voor verminderde weerkaatsing

Meobright meermaals gelaagde objectieflens bestaande uit 2 elementen

Meobright meermaals gelaagde ooglens bestaande uit 4 elementen

intensiteit van het verlicht punt regelbaar op 7 niveaus, uitschakeling mogelijk op elke tussenstand

GROOTHANDELS NEDERLAND

HOFMAN TOP SPORT
Tel.: (0)548.512.979
Email: info@hofmantopspor.nl

ROTTWEIL NEDERLAND B.V.
Tel.: (0)26.44.55.446
Email: info@rottweil.nl

INVOERDER BENELUX

RUAG Ammotec Benelux Bvba - Kapelleveldstraat 18 - B-2530 BOECHOOT - BELGIË
info.bnl.ammotec@ruag.be

Loonbedrijf maait 5 reekalveren dood

duidelijke instructie van de terzake deskundige, de boswachter, was niet duidelijk en expliciet, etc. De rechter achtte nalatigheid wel bewezen en dat is een overtreding van de Flora- en faunawet. Maar omdat niet bewezen is dat opzet in het spel is, etc., volgde de veroordeling tot die boete van €500,-. De tenlastelegging is voorwaardelijk.

Jammer, vinden wij van de Vereniging. Van een keiharde veroordeling zou een betere signaalwerking zijn uitgegaan. Elke

Foto: A. Huitema

Het bestuur van de Vereniging Het Reewild nodigt u uit tot het bijwonen van de

Algemene Landelijke Vergadering 2011

HUISHOUDELIJK GEDEELTE

Ontvangst vanaf: 10.00 uur
Aanvang vergadering: 10.30 uur
Einde vergadering: 12.00 uur

Pauze, ontvangst van gasten en lunch tot: 14.00 uur

JUBILEUM GEDEELTE

Aanvang: 14.00 uur
Einde: 16.00 uur

Gezamenlijke borrel na afloop.

AGENDA HUISHOUDELIJK GEDEELTE

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Goedkeuring notulen Algemene Landelijk Vergadering 24 april 2010
4. Bestuursverkiezing:
 - DB aftredend en herkiesbaar zijn: M.J. Greep, D. Rodrigo-Derksen, H. Hoek
 - LB aftredend en herkiesbaar zijn: H. van der Meer, P. Schulpen
 - aftredend en niet herkiesbaar: G.A. Schiller voorgesteld M. Spaargaren
 - aftredend en niet herkiesbaar: J.M. Seroo
 - LB doet voorstel om J.M. Seroo te herbenoemen.
5. Jaarverslagen 2010:
 - Bestuursverslag
 - Financieel verslag
 - Verslag Kascommissie 2010
6. Benoeming nieuwe Kascommissie
7. Begroting 2011
8. Vaststellen :
 - contributie 2012
 - retributie regio's
9. Activiteiten lopend jaar en komend jaar
10. Wat verder ter tafel komt
11. Rondvraag
12. Sluiting

JUBILEUM GEDEELTE

Welkom gasten
Jaarrede voorzitter
Presentatie Jubileumboek
Uitreiking 1e exemplaar aan mevrouw J. Snijder-Hazelhoff
Wisseltrofee 2011
Sluiting met borrel

Stoutenburg, maart 2011

Namens het bestuur

Mevr. D. Rodrigo-Derksen

AANMELDING

In verband met de reservering voor de lunch worden de leden, die de ALV willen bijwonen verzocht zich uiterlijk vóór 25 april a.s. aan te melden onder vermelding van uw naam via secretariaatvhr@hetnet.nl

Wilt u daarin aangeven bij welke dagdelen u aanwezig wenst te zijn: ochtend en/of lunch en/of middag

NOTULEN

Op verzoek aan het secretariaat worden de notulen van de ALV van 24 april 2010 en het financieel verslag 2011 vooraf aan u gestuurd.

RONDVRAAG

Verder verzoekt het bestuur de leden die een vraag hebben voor de rondvraag deze, indien mogelijk, vooraf schriftelijk kenbaar te maken aan het secretariaat.

IN MEMORIAM

PAUL SCHNEIDER

Op 17 december 2010 ontving de Vereniging Het Reewild het bericht dat Paul Schneider was overleden. Paul was een bekende in de Vereniging, hij heeft zich vele jaren op bijzondere wijze ingezet voor de Vereniging. Naast de bestuurlijke functies voor de regio, was Paul de bedenker van onder andere de Zweethondenlijst en schreef hij – vaak met de hand – onder de naam 'Zesender' vele artikelen voor 'Capreolus'. De Jaarvergaderingen in Vorden werden door hem trouw bezocht en werd zijn inzet beloond met diverse wisselprijzen en oorkondes. De Vereniging verliest een markante man en zijn nagedachtenis zullen wij in ere houden. Wij wensen zijn echtgenote, kinderen en familie veel sterkte met het verlies.

Marien Greep
Voorzitter

Jaarrond verspreid voedsel en beschutting

Het voorjaar is weer begonnen. De tijd waarin de reeën hun verbruikte reserves weer aanvullen, verharen, de territoriaschermutselingen plaatsvinden en de ongeboren kalveren hard groeien. Kortom de eerste voedselpiek van reeën, een tijd waarin de dieren een grote behoefte hebben aan hoogwaardig eiwitrijk voedsel. In een structuurrijk landschap is voldoende hoogwaardig gevarieerd voedsel aanwezig voor de reeën om te voorzien in hun behoefte. Echter in grote delen van Nederland is onvoldoende structuurrijk landschap. En dat maakt het lastig voor de reeën. Daarmee samenhangend is gevarieerde en hoogwaardige vegetatie in onvoldoende mate aanwezig of juist op de verkeerde plaatsen aanwezig.

De verkeerde plaatsen zijn bijvoorbeeld wegbermen.

In de zomerperiode verandert de voedselbehoefte van reeën. De behoefte aan veel eiwitrijk voedsel neemt af en de behoefte aan vochthoudend mineralenrijk voedsel neemt toe. De benodigde massa voedsel neemt af ten opzichte van het voorjaar, de benodigde variatie blijft in de zomer groot. In de herfst verandert de voedselbehoefte van reeën weer. De reeën komen in deze periode in hun tweede voedselpiek (oktober). Er wordt verhaard en er

worden reserves opgebouwd voor de aanstaande winterperiode. De benodigde massa aan voedsel neemt in deze periode weer toe en ook de behoefte aan variatie blijft zoals altijd hoog. De reeën hebben een combinatie nodig van mineralen, koolhydraten, vetten, vitamines en eiwitten. Om in dit brede spectrum te voorzien is de herfst de periode dat de grootste voedselvariatie nodig is. In de winterperiode daalt de voedselbehoefte en de

voedselvariatie. De reeën gaan op de spaarstand. In deze periode is het belangrijk dat met het eten van vegetatie de vochtbalans op peil gehouden kan worden en er voedsel beschikbaar is wat met weinig massa kan voorzien in het op peil houden van het spijsverteringsapparaat. Veel eiwitten en zoutmineralen in de winter is voor reeën tegengesteld aan hun behoefte.

Wildweide biedt zinnvolle bijdrage

Schaalvergroting en functiescheiding in het landschap heeft ertoe geleid dat de structuur en diversiteit is afgenomen. En daardoor is ook de kwaliteit van het leefgebied van het territoriaal levende ree afgenomen. In deze landschappen waar onvoldoende gevarieerd en hoogwaardig voedsel jaarrond groeit kan het aanleggen van soortenrijke wildweides en/of

Door Rob Borst

stroken verspreid in het landschap, bijdragen aan de seizoensgebonden voedselbehoefte. Eveneens leveren deze wildweides een vermindering op van de trek van reeën naar wegbermen.

De verspreiding van voedsel in het landschap, het leefgebied van reeën, is essentieel omdat daarmee aangesloten wordt op de territoriale leefwijze van reeën. Er zijn op hoofdlijnen twee mogelijkheden: één mogelijkheid is het volledig inzaaien van stroken over een grote lengte (300 tot 500 meter) waarbij verschillende reeënterritoria aansluiten op deze stroken. Dit kunnen zowel akkerranden als ook randen van paden en watergangen zijn.

De verspreiding van voedsel in het leefgebied van reeën, is essentieel

Een andere mogelijkheid is verspreid in het landschap meerdere kleine perceeltjes inzaaien (2 are per perceel is al voldoende) waardoor in de verschillende territoria steeds hoogwaardig voedsel beschikbaar is.

De stroken en perceeltjes met jaarrond gevarieerd voedsel voor reeën draagt niet alleen positief bij aan de algehele gesteldheid van reeën en het verminderen van aanrijdingen met reeën. De vegetatie draagt ook in belangrijke mate bij aan voedsel en voortplantingslocaties voor kleine zoogdieren, vogels, vlinders en insecten. Het gaat dus steeds om de jaarrond variatie in structuur en voedingswaarde. Structuur in het landschap voor het ree draagt in belangrijke mate bij aan het duurzaam behoud van vele soorten.

De massa van hun voedsel vergaren reeën in gras en kruidlaag. Daarbij eten reeën ook van blad, twijgen en knoppen in de struiklaag en zelfs de boomlaag tot een hoogte van ongeveer 1,3 meter. Om zorg te dragen voor jaarrond structuur en voedselvariatie in het landschap voor reeën is het belangrijk dat er zowel gras, kruid als struiklaag aanwezig is.

Bij het aanleggen van perceeltjes of stroken voor reeën die jaarrond benut worden om voedsel (en beschutting) beschikbaar en bereikbaar te maken dient dit dan ook als basis.

Het maken van dergelijke perceeltjes of stroken kan vrijwel overal in Nederland. De basis voor goed resultaat is licht, beschutting, lucht en vocht. Voldoende licht en beschutting voor planten bovengronds en voldoende lucht en vocht in de grond. Met een beetje kijk op de omgeving kan al snel bepaald worden of de omstandigheden voldoende zijn om een perceeltje of strook vegetatie duurzaam te ontwikkelen. Een kale open zandvlakte waar de wind overheen blaast, een donker gesloten grove dennen- of beukenbos en plaatsen waar de dichtheden grote grazers hoog zijn bepalen zo ongeveer de grenzen.

Voor gevarieerde vegetatie is de bodem in heel Nederland prima geschikt. Doelstelling is niet om hoog productieve landbouwgewassen als monocultuur te telen maar juist zorg te dragen voor jaarrond bij de omstandigheden behorende aanwezigheid van gevarieerde vegetatie. De meeste gronden in Nederland zijn ook voldoende rijk om stroken niet te hoeven bemesten. Hooguit op de hoge humusarme zandgronden in de hoge delen van Nederland kan in de aanlegfase grondverbetering nodig zijn om jaarrond de eerste groei van de vegetatie te ondersteunen. Juist op deze gronden is kunstmest niet geschikt. Verteerde paardenmest en champost (residu van champignonnteelt) is een goed alternatief.

Bepalend is de juiste keuze voor de gewenste vegetatie. Niet alle planten doen het overal even goed. Bij de bodems van Nederland horen ook specifieke vegetatiegroepen en bosgemeenschappen. De keuze voor de juiste vegetatie hangt dus direct samen met de lokale omgeving; bodem, water, lucht en beschutting. Een standaard mengsel voor stroken en perceeltjes vegetatie zal altijd bestaan uit bodem vage soorten. Ofwel plantensoorten die weinig specifieke eisen stellen aan hun omgeving. De soorten die wel specifieke eisen stellen aan de groeiplaats kunnen dus niet overal groeien. En als ze al gezaaid of geplant worden dan worden ze vaak door de soorten die wel

in die situatie groeien en de bodemvage soorten weg geconcurrereerd. Kortom zaaien of aanplanten van soorten die eisen stellen die niet aanwezig zijn heeft geen zin. Leveranciers van zaai- en plantmateriaal hebben deze kennis in huis en kunnen juiste mengselsamenstellingen voor een specifieke situatie maken (bijv. PVM, www.pvmbv.com of Medigran).

Het optimum wordt bereikt met struiken, kruiden en grassen

Dan is er de juiste keuze voor de opbouw van een vegetatie. In een situatie met een scherpe functiescheiding tussen gevarieerde houtachtige begroeiingen en landbouw is het vaak al voldoende de ontbrekende kruid en graslaag te maken met de vegetatie. Waar reeën het meeste van profiteren is structuur, en dat houdt praktisch in, de beschikbaarheid van een kern, mantel en zoomvegetatie. In landschapselementen bestaan op hoofdlijnen de kern van een vegetatie uit bomen en struiken, de mantel uit struiken en kruiden en de zoom uit kruiden en grassen. Onder natuurlijke omstandigheden kan een kern, zoom en mantel uit honderden hectares bestaan waarin verschillende groeifase van de begroeiing steeds afwisselt. Met een strook vegetatie of verspreid liggende perceeltjes is dat natuurlijk niet het doel. Het doel is op klein oppervlak deze structuurvariatie na te

HEMKER & BEKKING

winkel voor de buitenmens

DEERHUNTER
VOORJAARS
AANBIEDING
VAN 227,-⁹⁵ VOOR

179,-

Een súperaanbieding van DEERHUNTER en HEMKER & BEKKING!
Voor een láág bedrag een hóge kwaliteit outfit voor de lente.

Soepel dragende, functionele bodywarmer van licht gewaxte stof (65% polyester en 35% katoen). Met maar liefst acht verschillende zakken! Mt. 46 t/m 64. **NORMALE PRIJS € 109,-⁰⁰**

Broek van dezelfde stof als de bodywarmer. Diverse functionele steek- en opzetzakken. Ongezoomd, dus prima aan te passen. Mt. 46 t/m 64. **NORMALE PRIJS € 79,-⁰⁰**

Een fraai geblokt Trafford shirt van 100% katoen met twee borstzakjes met klep. Bruin-geblokt of groen-geblokt en met lange of korte mouw. **NORMALE PRIJS € 39,-⁹⁵**

DE COMPLETE DEERHUNTER
KLEDINGSET VAN € 227,-⁹⁵ **179,-**

OP IS OPI! GELDIG T/M 31 JULI 2011. DE VOORDEELPRIJS GELDT ALLEEN VOOR DE COMPLETE SET. UITGEBREIDE VERKOOP- EN ACTIEVOORWAARDEN KUNT U VINDEN OP WWW.HEMKER-BEKKING.NL

TWELLO Nijverheidsstr. 5 Tel. 0571 276552
LEIMUIDEN Tuinderij 15-a Tel. 0172 506593

BEEK en DONK Brouwersstr. 25-a Tel. 0492 553460
STEENWIJK Woldmeentherand 11 Tel. 0521 521430

OPENINGSTIJDEN Di. t/m Vr. 10:00-18:00 uur Za. 10:00-17:00 uur
INTERNET www.hemker-bekking.nl Mail: twello@hemker-bekking.nl

Foto: R. Peltzer

Foto: R. Peltzer

bootsen. Een klaverveld van 200 meter lang heeft dus nauwelijks toegevoegde waarde. Het gaat om jaarrond variatie in soorten en structuur. Het optimum in de kleine ruimte wordt bereikt met struiken, kruiden en grassen. Dit heeft als bijkomend voordeel

Het gaat om jaarrond variatie in soorten en structuur

dat het overal kan. Er ontstaat dan geen schaduwwerking voor eventueel naastgelegen landbouwgewassen en reeën kunnen ook gebruik maken van dergelijke stroken of perceeltjes als daginstand. Deze plaatsen helpen om het doodmaaien van ree-kalveren te voorkomen. Reeën zetten hun kalveren graag in dit hogere gewas en dat scheelt.

Kortom, voordeel voor vele soorten waaronder bijvoorbeeld de gewasbestuivende insecten, voordeel voor reeën in zowel voedsel als beschutting, voordelen dat reeën wegbermen gaan mijden en geen nadelen voor naastliggende agrarische percelen. Voor dit laatste punt is een belangrijk aandachtspunt dat er geen (storing)vegetatie ontstaat waarin soorten als de akkerdistel of Jacobs kruiskruid gaan domineren. Dergelijke ongewenste soorten krijgen geen kans te domineren als er de juiste vegetatiemengsels worden gebruikt en als de groundbewerking voorafgaand aan de aanleg van stroken en perceeltjes met de juiste apparatuur gebeurt (voorkomen van verslemping of verdichting). Kort gezegd licht materieel gebruiken en de grond pas bewerken als deze voldoende droog is. De agrariër om de hoek kan u hierbij prima adviseren.

Het is belangrijk de soortkeuze van de planten(zaden) te baseren op een vegetatie waarvan reeën als veel andere soorten zo optimaal mogelijk jaarrond kunnen profiteren. Uiteraard is de soortenkeuze gebaseerd op de omstandigheden en de keuze voor de opbouw van de vegetatie. De keuze voor soorten planten en struiken hangt samen met de beschikbaarheid van bovengrondse en ondergrondse delen die voedsel en beschutting leveren. Daarbij moet u denken aan criteria als de takstructuur en bladbezetting van struiken en stengel en bladstructuur van kruiden, voedingswaarde, specifieke stoffen voor het gestel en de gesteldheid, bloei, knolvorming, vruchtzetting, smakelijkheid, seizoensgebonden beschikbaarheid. Hoewel er een groot aantal soorten voldoet aan een aantal criteria is als handvat onderstaande lijst van voorbeeldsoorten opgenomen die in meerdere criteria voorzien.

GRASSEN

Raaigras, kropaar, witbol, beemdlangbloem, roodzwenkgras, veldbeemd, struisgras, glanshaver, smele

KRUIDEN

Wilde peen, smalle weegbree, zoete (gele) lupine, havikskruid, witte klaver, honingklaver, biggekruid, streepzaad, engelwortel, havikskruid, gele (witte) mosterd, bladrammenas, spurrie, smalle wikke, en voederwikke

STRUIKEN

Vuilboom, wegedoorn, braam, lijsterbes, wilde appel, inlandse eik (hakhout)

GEWASSEN

Aardpeer, pastinaak, boekweit, rogge, luzerne, zomer en winterrogge, haver

Deze lijst van soorten is niet zo maar als mengsel door elkaar te gebruiken. Daarvoor moet altijd advies ingewonnen worden van een deskundige. Die kan aangeven wat de precieze samenstelling moet zijn van een mengsel van meerdere van deze soorten in een bepaalde omgeving. Een praktisch goed uitgangspunt is om maximaal 15% struiken te planten, maximaal 15% gewassen te zaaien en de overige 70% te laten bestaan uit kruiden en grassen.

Met het aanleggen van kleinschalige elementen in het Nederlandse landschap zijn zowel het ree als leidende soort en vele honderden andere soorten sterk gebaat. Gebaat is ook de agrariër als hij door deze stroken en perceeltjes altijd bestuivende insecten bij zijn gewassen in de buurt heeft. Gebaat is ook het ree en de weggebruiker als de reeën minder de wegbermen gaan opzoeken en daardoor minder aanrijdingen plaatsvinden. Gebaat zijn ook de ree-kalveren als zij niet meer in de eerste snee afgelegd worden maar in de stroken en perceeltjes. Kortom deze stroken dragen bij aan een divers landschap, diversiteit van soorten en welzijn van reeën als belangrijke soort in ons Nederlandse cultuurlandschap.

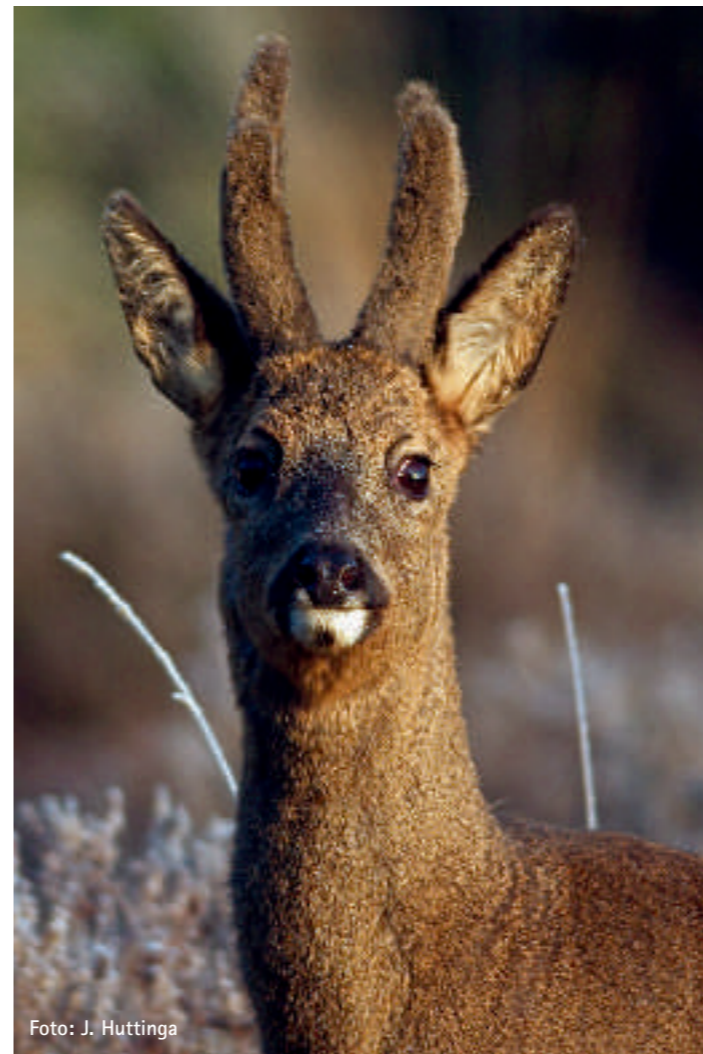

Foto: J. Huttinga

PVM

PELGRUM - VINK
MATERIALEN

- Mengsels voor wildweide – wildakkers
- Akkerrandenmengsels
- Wildbloemenmengsels
- Vlinder en bijmengsels
- Landbouwzaden

TOPINAMBOER – AARDPEREN

Het uitstekende gewas op wildakkers
Rijk aan vitaminen en mineralen
Pootadvies april – mei 25 kg per 150/200 m²

Topinamboer nu bestellen voor levering april

Info: P.V.M. B.V.
Energieweg 2A - 6915 SB Lobith - Nederland
Tel. 0316 56 61 18 - Fax 0316 24 80 83
E-mail: gerwenpelgrum@pvmbv.com
Internet: www.pvmbv.com

Bel voor gratis advies en onze nieuwe catalogus

SPECIALE KOPPEN

EVO EVOLUTION
IDEAAL OP ALLE CONTINENTEN

Rapid X Tip
Voor een optimale deformatie in het lichaam van het wild

Loden kern aan de mantel gebonden voor een uitstekende penetratie

Snijrand voor afgesneden haar bij het inschot

Krimp-groef voor het beter vastzetten van het projectiel

Vernikkelde tombakmantel voor verhoogde levensduur van de loop

Achterste ballistische kap voor een stabiele kogelbaan en precisie op lange afstand

ID CLASSIC
VOOR MIDDELGROOT WILD

Zachtere voorste kern voor een gecontroleerde fragmentatie en een grote doeltreffendheid

Snijrand voor afgesneden haar bij het inschot

Hardere achterste kern voor een maximale penetratie

Vernikkelde staalmantel voor verhoogde levensduur van de loop

Achterste vernauwing voor een consequent restgewicht en een verzekerd uitschot

Torpedovormige bodem voor een uitstekende stabiliteit van de kogelbaan

UNI CLASSIC
VOOR ZWAAR WILD

Achterste vernauwing voor een consequent restgewicht en een verzekerd uitschot

Zachtere voorste kern voor een gecontroleerde fragmentatie en een grotere doeltreffendheid

Hardere en zwaardere achterste kern voor een maximale penetratie

Snijrand voor afgesneden haar bij het inschot

Vernikkelde staalmantel voor verhoogde levensduur van de loop

GROOTHANDELS NEDERLAND:
Hofman Topsport tel.: (0)548.512.979 email: info@hofmantopsport.nl Rottweil Nederland B.v. tel.: (0)26.44.55.446 email: info@rottweil.nl

INVOERDER BENELUX : RUAG Ammotec Benelux BVBA - Boechout - BELGIË
www.ruag.be/ammotec

(vergunning vereist)

GAME FAIR 2011

17-18-19 juni

Collse Hoefdijk 24, Nuenen
Beurstijden: 10.00 tot 18.00 uur

Een uniek evenement voor het hele gezin

Hotel Restaurant de Collse Hoeve

www.gamefair.nl

Aanrijdingen in Utrecht

In Utrecht bestond al langer het vermoeden dat het aantal aanrijdingen met reeën gestaag toenam. En nu blijkt uit de gegevens van de Stichting Valwild dit ook inderdaad het geval te zijn. Aanrijdingen leiden uiteindelijk tot materiële en soms zelfs letselschade voor de mens en verwonding en/of doding van de aangereden dieren. Uitgaande van een gemiddeld schadebedrag van € 1.900,- per aanrijding, is er in de periode 2005-2009 ruim € 2.000.000,- materiële schade ontstaan ten gevolge van aanrijdingen met reeën.

Deze toename was voor de FBE Utrecht en de provincie Utrecht reden om door een extern bureau de valwildgegevens van de Stichting Valwild te analyseren. De vraagstelling bestaat uit een viertal hoofdvragen:

1. Vinden er inderdaad meer aanrijdingen plaats, en zo ja
2. Waar vinden die plaats,
3. Wanneer vinden die plaats, en
4. Waarom vinden die aanrijdingen plaats.

De basisgegevens

Voor het onderzoek en analyse kon geput worden uit verschillende gegevensbronnen en zijn verschillende (statistische) methoden gebruikt. De belangrijkste gegevens werden gevonden in de valwildrapportages die standaard worden opgemaakt door de medewerkers van de Stichting Valwild (allemaal vrijwilligers die, als ergens een melding van een aanrijding met een ree binnenkomt, ook bij nacht en ontij, te hulp worden geroepen!). In deze rapportage wordt vermeld waar het ongeval heeft plaatsgevonden, hoe laat, welk dier er bij betrokken was (ook voor vos en das worden deze mensen vaak te hulp geroepen) en hoe de situatie ter plekke werd afgehandeld. In de periode april 2005 tot en met december 2009 zijn op deze wijze 1261 meldingen afgehandeld. Daarnaast zijn er veel gegevens gebruikt die door de terreinbeherende organisaties zijn aangeleverd (de locatie van honden-uitlaatgebieden, rastersituaties, al dan niet actief beheren, etc.) of door de wegbeheerders zijn aangeleverd (verkeersintensiteit, snelheden, etc.)

Als derde gegevensbron is een Geografisch Informatie Systeem (GIS; in dit geval Arcview) gebruikt om de rol van het landschap

Waarom gebeurt het daar

Foto: A. Huitema

te kunnen verklaren. Zoals je weet heeft landschap en met name de vegetatie daarvan een grote invloed op het leefgedrag van reeën. Onderstaande figuur is een figuur dat met Arcview is gemaakt van de landschappelijke situatie van een bepaalde weglocatie. Ieder gekleurd cirkeltje is een cirkel van 50 meter rond de langs de weg staande hectometerpalen, waarin bepaald is welke landschappelijke elementen zich daar bevinden. Door dit te combineren met de plaats van aanrijding is op te maken of er een overeenkomst is tussen het landschap en het voorkomen van aanrijdingen.

In onderstaande tabel staan de gegevens die betrokken zijn in het onderzoek en waarvan de relatie met het al dan niet voorkomen van aanrijdingen is onderzocht.

Variabele	Beschrijving
Jaar	Het jaartal van registratie
Wegbreedte	Breedte van de weg I; 2 - 4 meter II; 4 - 7 meter III; > 7 meter
Snelheidsregime	Het geldende snelheidsregime
Intensiteit	De gemiddelde verkeersintensiteit per wegvak per jaar (etmaal)

Habitat	Landschapselement	Bos (loof-, naald-, gemengd bos, griend, populier) Heide Grasland Akkerland Overig (niet geclassificeerd, geen bebouwing, niet natuurlijk)
Dichtheid	Aantal reeën per 100 hectare	
Honden	Aanwezigheid hondenloslooplegebied	1; ja 0; nee
Raster	Aanwezigheid van een functionerend reeënkerend raster	1; ja 0; nee
Afshot	Afshot	datum

De variabelen Honden en Raster zijn binomiale variabelen; dat wil zeggen dat die variabelen slechts twee waarden aan kunnen nemen: er is sprake van een hondenloslooplegebied/aanwezigheid van een raster (weergegeven met de waarde 1) of er is geen sprake

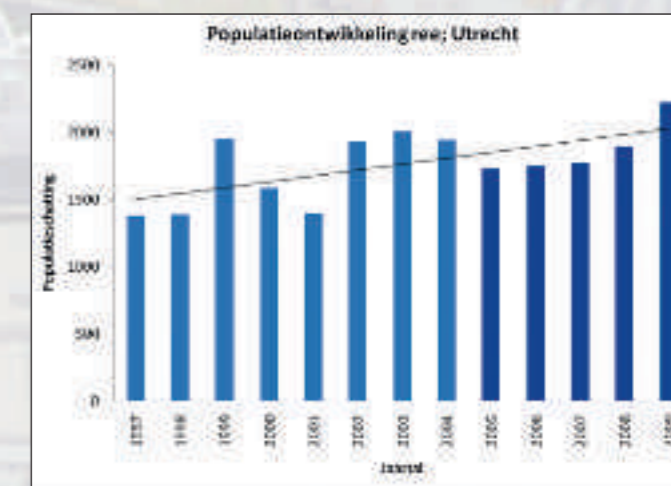
van een hondenloslooplegebied/aanwezigheid van een raster (weergegeven met de waarde 0).

Recreatie is als mogelijke invloedsfactor niet meegenomen in het onderzoek omdat hiervoor over de beschouwde periode onvoldoende gegevens beschikbaar waren.

De belangrijkste resultaten

De populatieontwikkeling

De meetreeks voor de populatiegrootte start in 1997. Doordat de telgegevens gecorrigeerd konden worden voor de eventuele effecten van uitbreiding van het telgebied, was het mogelijk om de trend van de populatieontwikkeling van het ree in de provincie Utrecht vast te stellen (periode 1997-2009). De ontwikkeling van de populatie reeën vertoont voor de provincie Utrecht een significant positieve trend ($P = 0,016$).

De ontwikkeling van de populatie reeën in de provincie Utrecht voor de periode 1997-2009

De aanrijdingen

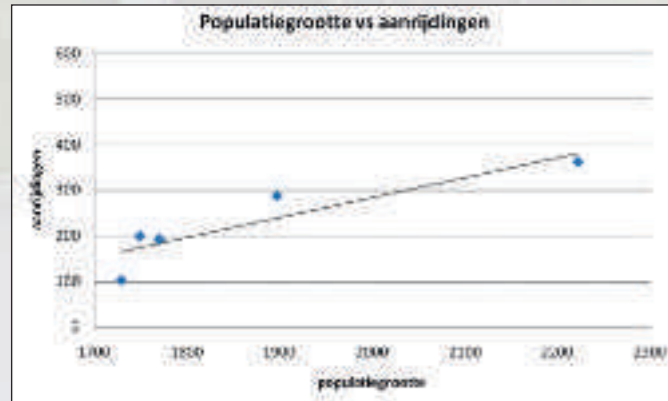
Maar ook voor wat betreft het aantal aanrijdingen in Utrecht is sprake van een significant positieve trend voor de periode 2005-2009 ($P = 0,007$)

De ontwikkeling van het aantal aanrijdingen met reeën voor de periode 2005-2009

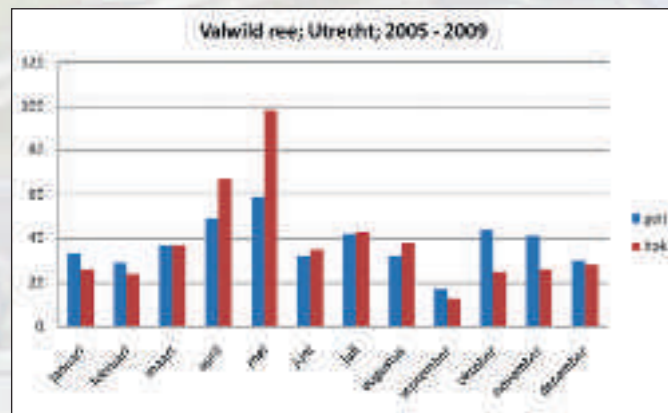
Kortom: Er is in de periode 1997-2009 dus daadwerkelijk sprake van groei van de populatie reeën en tegelijkertijd sprake van een toename van het aantal aanrijdingen met reeën in de provincie Utrecht.

Door deze twee grafieken te combineren kon gezien worden of er sprake was van een relatie tussen die twee (de zaak zit wat gecompliceerder in elkaar, maar dat zou dit verhaal nodeloos ingewikkeld maken). En inderdaad, tussen de variabelen 'populatie-grootte' en 'aanrijdingen' bestaat ook een significant positief verband (visueel weergegeven in de volgende figuur; $P=0,037$).

Populatiegrootte versus aanrijdingen

De rol van een eventuele toename in naamsbekendheid van de Stichting Valwild (dit zou namelijk ook de oorzaak zou kunnen zijn van een toename aan meldingen) bleek nihil te zijn. Wanneer vonden de aanrijdingen plaats? De verdeling van de aanrijdingen over het jaar laten een, helaas, vertrouwd beeld zien dat verklaard kan worden door het typische gedragspatroon van het ree.

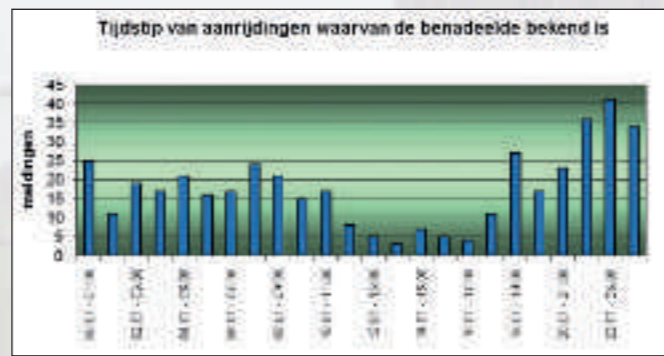

Aanrijdingen verdeeld over het jaar

Van september tot maart worden meer geiten dan bokken doodgereden, en voor april tot en met augustus worden meer bokken doodgereden. Het aanrijdingenpatroon komt overeen met de geslachtsgebonden activiteitspieken bij het ree zoals die in het gedragsonderzoek door Ellenberg^{1,2} zijn gevonden. Verdeeld over het etmaal komt ook een typisch patroon naar boven drijven.

¹Ellenberg, H., 1975

²Ellenberg, H., 1974

Aanrijdingen verdeeld over het etmaal

Er is sprake van een piek voor de periode 18.00-01.00 uur. Daarna is sprake van een lagere maar wel constante hoeveelheid aanrijdingen tot 11.00 uur met een kortstondige piek rond 07.00-09.00 uur. In de periode 11.00-18.00 uur vinden de minste aanrijdingen plaats.

Belangrijkste uitkomsten van de modellering

De aanrijdingen zijn ook gemodelleerd met een bepaald wiskundig model (voor diegenen die het willen weten: een gemengd lineair model waarbij uit is gegaan van een Poisson verdeling van de aanrijdingen. Ik hoop niet dat u mij niet kwalijk neemt dat ik dat verder niet uitleg).

Het landschap

Het aantal aanrijdingen (op provinciale- en rijkswegen) is positief gecorreleerd met het areaal akkerland, bos en heide dat naast de weg aanwezig is; des te groter het areaal akkerland, bos en heide naast de weg, des te groter ook de kans op aanrijdingen met reeën. De relatie tussen het aantal aanrijdingen met reeën was van alle variabelen het sterkst met het areaal bos. Dit zal voor u geen verrassing zijn omdat bos van oudsher de biotoop vormt van het ree en er daarom ook meer reeën in dit biotoop aanwezig zijn dan in de andere biotopen.

Voor de variabele akkerland werd echter verwacht dat op basis van openheid van het landschap een negatief verband zou bestaan tussen het areaal akkerland en het aantal aanrijdingen. Dit bleek echter niet uit de analyse. Waarom er een positief verband wordt gevonden tussen het areaal akkerland en het aantal aanrijdingen is in dit onderzoek niet duidelijk geworden. Uit gesprekken met de vrijwilligers van de Stichting Valwild en beheerders komt een beeld naar voren dat de gevonden positieve relatie verband zou kunnen houden met het aandeel maïs op de akkerlanden. Ofschoon maïs als voedsel slechts gedurende een zeer beperkte periode van de teelt aantrekkelijk is voor het ree, wordt het door het ree in een later stadium van de teelt wel gewaardeerd als gebied waar dekking en rust te vinden zijn.

De dichtheid aan reeën

Er is in dit onderzoek een positief verband gevonden tussen de dichtheid van het ree en het aantal aanrijdingen; des te meer reeën er per oppervlakte-eenheid zijn, des te groter is de kans op aanrijdingen. Deze conclusie stemt overeen met de op de Veluwe gevonden relatie tussen de aanrijding met reeën en de dichtheid aan reeën. Ook ondersteunt deze conclusie de in dit onderzoek gevonden relatie tussen de groei van de reeënpopulatie in Utrecht en de stijging van het aantal aanrijdingen met reeën. In een volgend artikel ga ik wat dieper in op wat deze resultaten voor het reeënbeheer zouden kunnen betekenen.

Het verminderen van AANRIJDINGEN met reeën, schade **BESTRIJDEN** of de populatie **VERKLEINEN?**

ANALYSE VAN AANRIJDINGEN MET WILDE HOEFDIEREN OP DE VELUWE

In 2010 is een publicatie van Alterra verschenen over de factoren die een rol spelen bij aanrijdingen met wilde hoefdieren op de Veluwe. In dit artikel gaat het over reeën. De analyse is gebaseerd op de dataverzameling van de Vereniging Wildbeheer Veluwe, de gegevens van de aanrijdingen worden sinds 2005 in het grootste deel van de Veluwe digitaal vastgelegd door de BOA's van de Stichting GroenNetwerk.

De aanrijdingen in onze studie weerspiegelen de variatie in ruimte en tijd van de aanwezigheid van hoefdieren en hun activiteitspatroon. Hierbij spelen geslacht, leeftijd en dichtheid een rol. De aanrijdingen houden verband met bewegingen van de wilde hoefdieren. In belangrijke mate worden die bepaald door voortplantingsgedrag en voedselaanbod, in het bijzonder het aanbod aan mast. Ook hangt het risico van een aanrijding sterk samen met de aanwezigheid van bos in de nabijheid van de weg, met de breedte van de weg en met het verkeersvolume. Er is geen verband vastgesteld tussen de jachtdruk en het aantal aanrijdingen. Het netto effect van afschot is een verlaging van de dichtheid die, op leefgebied niveau, kan resulteren in een lager aantal aanrijdingen.

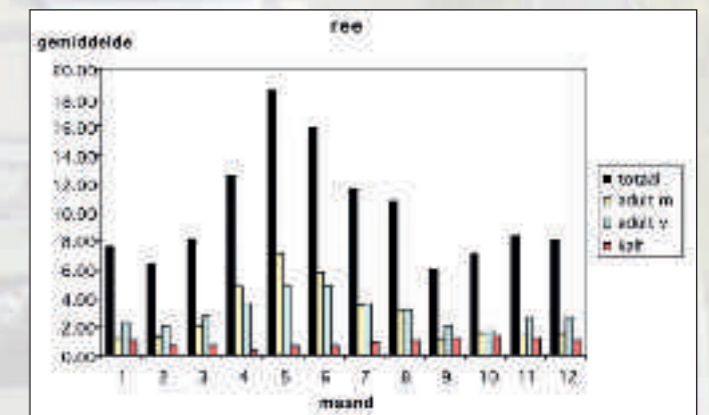
Uit het onderzoek komen een aantal aanbevelingen voor het beheer, zowel wegbeheer als bos- en natuurbeheer en in het bijzonder faunabeheer. Een belangrijke aanbeveling geldt de registratie van aanrijdingen met wilde hoefdieren: aanbevolen wordt het op de Veluwe ontwikkelde systeem uit te rollen over de andere FBE's in Nederland. Op die manier ontstaan naar verloop van tijd ook datasets over andere, minder bosrijke delen van Nederland die voldoende robuust zijn voor statistische analyse.

Op hoofdlijnen komen uit dit onderzoek twee oplossingsrichtingen: minder hoefdieren en een lager verkeersvolume. Aantalreductie dient gedifferentieerd te gebeuren, met aandacht voor de leeftijd en geslachtstructuur van de populaties, in plaats van alleen te kijken naar de aantallen. Omdat aantallen, verspreiding, leeftijd en geslacht belangrijke factoren zijn bij aanrijdingen, geldt maatwerk beheer op lokaal niveau. Aanbevolen wordt in dit verband experimenten te starten i.s.m. de FBE Veluwe en wegbeheerders.

DE UITKOMSTEN VOOR DE REEËN

De uitkomsten van deze analyse gelden voor een stuwwallandschap zoals de Veluwe bij aanwezigheid van het wilde zwijn en edelhart. Gewaakt dient te worden deze uitkomsten te generaliseren. Onze reeën zijn uiterst flexibel, gedrag, leefwijze maar ook de populatiedynamica verschilt van landschap tot landschap. Rik Schoon heeft recent ook een analyse, zie artikel in dit nummer, gemaakt over de aanrijdingen met reeën in Utrecht. De uitkomsten op de Heuvelrug zijn mogelijk vergelijkbaar omdat het hier ook om boslandschap op een stuwwal gaat.

In de periode september-maart zien we geen verschillen in het maandelijks aantal aanrijdingen met reeën. Er is een significante piek in april-juni (fig. 1).

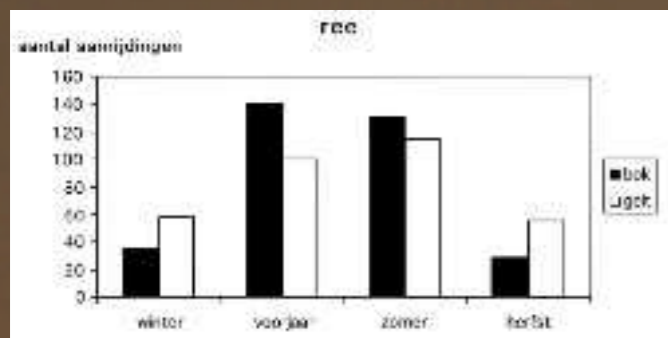

Figuur 1. Maandpatroon van de aanrijdingen met ree per geslacht en leeftijdscategorie op de Veluwe in de periode 1992-2008

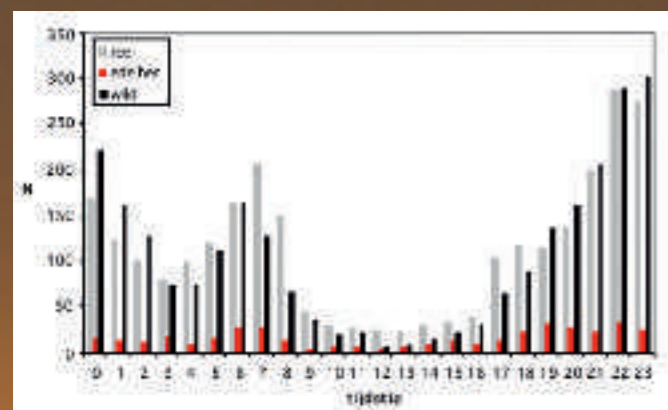
's Zomers (juni-augustus) is er geen verschil tussen de geslachten (fig. 2, volgende pagina). In de herfst en de winter (december-maart) sneuvelen significant meer geiten en in het voorjaar meer bokken als gevolg van een aanrijding.

Het 24-uurs patroon in aantal aanrijdingen is bimodaal voor alle soorten, met piekwaarden tussen 06.00-08.00 uur en tussen 22.00-24.00 uur en met een dalwaarde tussen 09.00-17.00 uur (fig. 3, volgende pagina).

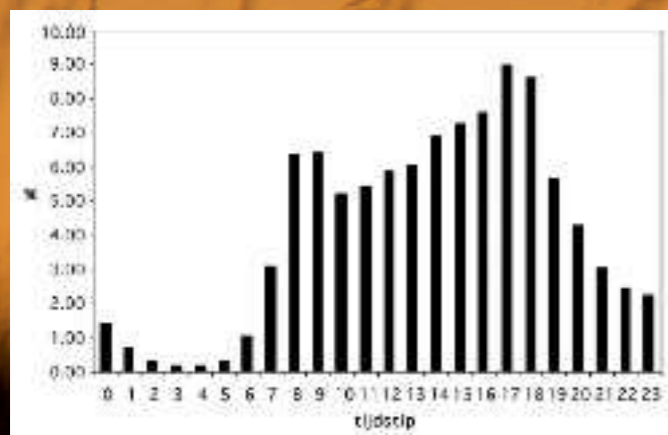
Het etmaalpatroon van het verkeersvolume op de Veluwe is bimodaal met piekwaarden tussen 08.00-09.00 uur en tussen 17.00-18.00 uur (fig. 4, volgende pagina).

Figuur 2. Seizoenspatroon van de aanrijdingen met reeën op de Veluwe, opgesplitst naar geslacht in de periode 1992-2008

Figuur 3. Gemiddeld etmaalpatroon in het aantal aanrijdingen voor drie hoofdiersoorten op de Veluwe in de periode 1976-2008

Figuur 4. Etmaalpatroon van het verkeersvolume (% van dagtotaal) op de Veluwe, gebaseerd op de wegen uit Tabel 5

Jachtdruk

Zo er al sprake is van enig verband tussen de jachtdruk en het aantal aanrijdingen, dan wordt dit niet weerspiegeld in de corresponderende dag- en maandpatronen tonen geen verband aan tussen jachtdruk en aantal aanrijdingen.

Effect van dichtheid

Bij de reeën wordt het aantal aanrijdingen positief beïnvloed door de dichtheid van de soort. Omdat er een positief effect van de dichtheid van de reeën op het aantal aanrijdingen is vastgesteld, is het van belang te weten of en hoe die dicht-

heid door het populatiebeheer (afschot) wordt beïnvloed. Dit is mede een peiler voor de ontheffing ex art. 68 Flora- en faunawet om in te moeten grijpen in de populatie.

Op de Veluwe is sprake van een extensief reeënbeheer wat meer gericht op het bestrijden van schade. De literatuur geeft voor ree een gemiddeld jaarlijks aanwascijfer van ca. 35%. De jaarlijkse sterfte moet gemiddeld vergelijkbaar zijn. Circa 13% wordt geschoten en circa 10% wordt doodgereden wat neerkomt op een bekende sterfte van 23%. De overige sterfte moet dan gemiddeld circa 12% omdat de reeënstand een redelijk stabiele trend vertoont. Het precieze effect ligt in lijn van lokaal maatwerk op basis van jaarlijkse dynamiek.

Activiteitsritme

De aanrijdingen in onze studie weerspiegelen de variatie in ruimte en tijd van de aanwezigheid van hoefdieren en hun activiteitspatroon.

Populatiestructuur

Bij de reeën ligt de jachtdruk op de bokken. Dit kan ten grondslag liggen aan de uitkomst van de analyse dat er in de herfst en winter vrouwelijke dieren worden doodgereden. Bij de voorjaarstelling is de geslachtsverhouding in alle leeftijdsklassen ca. 0,9.

Subadulte en adulte mannelijke dieren trekken meer rond. Ook vindt dispersie plaats van jonge mannetjes naar nieuw leefgebied. Door dit soort trekbewegingen lopen ze ook een grotere kans op een aanrijding dan de vrouwelijke dieren. Het aanrijdingen patroon zien we weerspiegeld in het patroon van de aanrijdingen.

Mast

Niet alleen bij wilde zwijnen is een masteffect gevonden ook bij de reeën. In een rijk mastjaar vinden er in de periode september-december relatief weinig aanrijdingen plaats. De dieren trekken dan minder en blijven lekker in het bos.

Openheid van het landschap

Hoe meer bos in de nabijheid van de weg, hoe groter de kans dat op die plek aanrijdingen met reeën zullen plaatsvinden. De bossen zijn namelijk permanente benuttingsgebieden.

Verkeer

Er kon geen effect van de verkeerssnelheid worden aangetoond.

Jachtdruk

De piek van de aanrijdingen met reeën valt samen met een dalwaarde in jachtdruk. Een relatief hoge jachtdruk op doordeweekse dagen in vergelijking met weekenddagen en op zaterdag in vergelijking met zondag, wordt niet weerspiegeld in het aantal aanrijdingen. Hierbij wordt als kanttekening geplaatst dat we voorzichtig moeten zijn met conclusies over het effect van jachtdruk omdat we eigenlijk te weinig weten over het effect van het afschot op de dichtheid van de hoefdieren. Daar komt bij dat uit literatuur blijkt dat het verband tussen dichtheid, verkeersvolume en het aantal aanrijdingen niet

lineair is. Dat betekent dat een lokale aantalsreductie niet vanzelfsprekend leidt tot een vermindering van het aantal aanrijdingen. De piek met aanrijdingen met wilde zwijnen in de maanden oktober en november in een slecht mastjaar is daar een mooi voorbeeld van. De aantallen zijn dan al aanzienlijk beperkt en toch nemen de aanrijdingen extreem toe. De reden is bij de wilde zwijnen inmiddels bekend een bovengemiddelde aantrekkelijkheid van de graszode in de wegbermen.

Aanbevelingen

Onderzoek naar aanrijdingen valt of staat met een gedegen analyse die slechts mogelijk is bij een optimaal functionerend registratiesysteem. Hierin mag een nauwkeurige plaatsbepaling van een aanrijding niet ontbreken. De resultaten van voorliggend onderzoek zijn van toepassing op de Veluwe. Omdat de rest van Nederland niet alleen uit bos bestaat, verdient het voor toekomstige analyses aanbeveling om het voor de Veluwe ontwikkelde registratiesysteem 'uit te rollen' over alle FBE's in Nederland.

Organisatie afhandeling aanrijdingen met grote zoogdieren op de Veluwe

Aan de afhandeling van aangereden grote zoogdieren ligt binnen het werkgebied van de FBE Veluwe een aanwijzing art 67 Flora- en Faunawet ten grondslag. Deze maakt de afhandeling van aangereden wilde hoefdieren mogelijk, maar ook van aangereden dassen, vossen of boommarters. Alles start bij een melding van een automobilist. Via 112 wordt de Meldkamer van de Politie ingelicht, deze piept de dienstdoende BOA of jachtaktehouder op.

De afhandeling betreft:

- Het ophalen en vervoeren van doodgereden dieren;
- Het uit hun lijden verlossen van aangereden dieren,
- Het nazoeken met een SZN erkend nazoekteam (www.zweethonden.nl) van aangereden dieren.
- Het in noodsituaties nazoeken zonder toestemming van de grondgebruiker
- Het binnen 24 uur registreren van de afhandeling door de betreffende persoon

Voorwaarden:

- Aangewezen personen zijn BOA en of jachtaktehouder
- Elke persoon is in het bezit van een gebruikers-toestemming en een kopie van de aanwijzing
- Alle personen zijn in het bezit van een WM4 (Wet Wapens en Munitie) i.v.m. het legaal voorhanden mogen hebben van een wapen.
- Alle personen zijn op de juiste wijze verzekerd
- Alle gemelde aanrijdingen worden gecheckt
- Per district is er een persoon verantwoordelijk voor het beoordelen of elke melding opgevolgd is door de gewenste actie

- Alle aanrijdingen worden volledig geregistreerd
- Alle belanghebbenden krijgen 'realtime' inzicht
- Dode dieren krijgen een consumptie bestemming of worden teruggegeven aan de natuur
- Wegbeheerders leveren een vergoeding voor geleverde diensten
- Verslaglegging is onderdeel van de grofwild-coördinatie die door de Vereniging Wildbeheer Veluwe (VWV) wordt uitgevoerd binnen de FBE Veluwe.

Ten aanzien van de afhandeling van aanrijdingen met wild, werken de BOA's en jachtaktehouders samen binnen de Stichting Groennetwerk. Deze rechtspersoon coördineert het bovenstaande, maakt overeenkomsten met wegbeheerders en faciliteert de uitvoerders met materiaal. De registratie van de aanrijding gebeurt digitaal en de output komt via de faunaregistratie beschikbaar voor de Vereniging Wildbeheer Veluwe. NatuurNetwerk BV is de ontwikkelaar en beheerder van de informatiesystemen. Deze organisatie en aanpak zorgt voor een efficiënte en diervriendelijke afhandeling van de aanrijdingen. Door de snelle digitale registratie is er 'realtime' inzicht in de ontwikkelingen van de aanrijdingen. Omdat de afhandeling in handen is van faunadeskundigen zijn de gegevens over soort, geslacht en leeftijd ook betrouwbaar. Deze registratie is de basis om kennis te vergaren over welke factoren aan aanrijdingen ten grondslag liggen.

Aantallen wilde hoefdieren

Het resultaat van voorliggende studie geeft aanleiding om de nodige maatregelen te differentiëren naar plaats, tijd en hoofdiersoort. Reeën zijn beschermde diersoorten. Iedere aantalsreductie dient met grote zorg en gedifferentieerd te gebeuren. Omdat aantallen, verspreiding, leeftijd en geslacht belangrijke discriminerende factoren kunnen zijn bij aanrijdingen, geldt maatwerk beheer voor al deze diereigenschappen. Aanbevolen wordt in dit verband experimenten te starten bijvoorbeeld i.s.m. de FBE's en wegbeheerders. Ten grondslag aan deze experimenten ligt een gedegen analyse van afschot- en telstatistieken over de afgelopen 20 jaar.

Hoe nu verder

In tegenstelling tot de wilde zwijnen op de Veluwe laten de reeën totaal verschillende - vaak ook nog tegenstrijdige - ontwikkelingen zien. Ook rastersituaties lijken een rol te spelen. Kortom er zijn in relatie tot aanrijdingen met reeën een hele hoop zaken nog onbekend. De hoofdlijn dat aanrijdingen met reeën afhankelijk zijn van de dichtheid moge duidelijk zijn. Laat dit een start zijn voor de ontwikkeling van een maatwerk aanpak. Voorwaarde is dat in Nederland breed gestart wordt met een consequente en degelijke faunaregistratie. En daaronder vallen dan de afschotregistratie, valwild en handhaving.

Het is net een *ballerina* zoals ze op haar hakken staat

Een kunstenaar kijkt ietsje anders naar onze reeën. Die zal niet zeggen hoe oud die bok wel is en vraagt zich al helemaal niet af of die geit er wel af mag. De schoonheid van het dier, dat is wat kunstenaars trekt. En dat is wat zij vastleggen op doek. Monique Kortbeek uit Driebergen is er zo een. Een mooie vrouw die mooie reeën schildert.

Niet alleen reeën. Ze portretteert trouwe jachthonden, katten of je eigen paard op schitterende wijze. Zoals ze zijn, die dieren. Bij voorkeur in hun eigen omgeving en absoluut met hun eigen karakter. Geen kunstenaar's vrije interpretaties. "Als je de jachthond van meneer portretteert dan zal hij een 100% gelijkenis moeten hebben. 'Ik zie de hond zo', is geen argument. Dat vind ik eerder een bekenenis dat je het vak van portrettist niet be-

heerst. Ok, schilderen is ook kunst, maar vooral is het een vak. Ik heb het 'vak' geleerd op Artibus in Utrecht, althans de basis. Zo kijk ik er nu naar. In de begin zeventiger jaren gaf het kunstenaars opleidingsinstituut Artibus, in ieder geval de docenten, een totaal andere invulling aan de opleiding, dan studenten iets leren.

Wereldlijke beschouwing, protest en een vrije levensopvatting maakten de nieuwe kunstenaar, zo meenden zij en zo praktiseerden zij dat ook. Je gaat mee in die stroom. Het was toch toen zo. Pas heel veel later, na een lange periode met je voeten midden in de maatschappij te hebben gestaan, in reclame en communicatie, merk je dat je toch wat geleerd hebt. Voor mij was dat portrettekenen".

Het oog voor de detail. Het zien. Kijken en dat dan registreren. Zo zal je Monique Kortbeek bijna elke dag in het bos vinden. Met schetsboek, potlood of aquarel. Zomer en winter. "Verbazingwekkend, zo'n fragiel bestje dat zich staande

Door Cornelis de Jager

Foto: J. Huttinga

houdt in een barre winter. Keihard moeten ze zijn". Soms ook een fotootje maken van het ree waar naar gekeken wordt. In het bos tussen de dennen is het een ander beest dan helemaal alleen op een open weidje. Juist die verschillen maken het schilderen van dieren in het wild zo aantrekkelijk.

"Ik woon midden tussen de jagers. Links, rechts, alle buurmannen jagen. Niet alleen op reeën, maar ook grote herten en wilde zwijnen. Wel spannend. Zo krijg ik wel opdracht voor jachtsituaties. Dat is toch een schitterend cadeau voor een jager. Het portret van de hond die al het wild voor hem haalt. Mooier is er niet".

"Dieren vind ik wel makkelijker. Een mens is moeilijker. Bij een mens ga je iets denken. Bij een ree doe je dat niet. Die is zoals ze is. Een prima ballerina."

Kijk op de site:
www.atelierdecampagne.nl

DE SCHEMERING WORDT HELDERDER

EL 50 SWAROVISION. MEER DETAILS, MEER LICHT

Als je wilt weten, moet je meer kunnen zien: de kleinste details maken gedurende een korte tijdsperiode het verschil. De nieuwe EL 50 SWAROVISION is de ideale verrekijker voor alle jagers, die steeds een stap voor willen zijn als het erop aankomt zeker te weten.

MAXIMALE DETAILSCHERPTE
10x50- en 12x50-vergrotingen

OPTISCH PERFECT EN BUITENGEWOON HANDZAAM
dankzij de SWAROVISION-technologie
en de unieke open EL-greep

HELDERDER BEELD
door een grotere uitredepupil

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI OPTIK BESELUX
Tel. 02/556 01 50 Fax 02/555 01 69
info@swarovskioptik.be
facebook.com/swarovskioptik

SWAROVSKI
OPTIK

Mooi boek!
Je wilt het hebben
Bij voorinschrijving: € 34,50

Reeën

Toekomst in Nederland

Vereniging Het Reewild

